

SANKO ÜNİVERSİTESİ

COVID-19

ACİL DURUM EYLEM PLANI

Akademik personel, idari personel, öğrenciler, ziyaretçiler ve diğer kişiler üniversite yönetim tarafından belirlenen tüm kurallara uymak, kontrol önlemlerini tam ve doğru bir şekilde uygulamakla yükümlüdür.

Tüm personel, sorumluluğunda bulunan alanlarda planda belirtilen ve

SANKO Üniversitesi COV-KOM tarafından alınan tedbirleri yerine getirmelidir.

Hazırlanma Tarihi : 12.05.2020

Revizyon Tarihi : 02.04.2021

Revizyon No : 01

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1: GİRİŞ

1. Amaç
2. Kapsam
3. Tanımlar ve Kısaltmalar

BÖLÜM 2: GENEL BİLGİLER

1. SARS-CoV-2 ve COVID-19
2. Hastalığa Duyarlı Kişiler
3. Tanı

BÖLÜM 3: KORUNMA YOLLARI

1. Genel Önlemler
 - a. Maske ve/veya Yüz Koruyucu Takma
 - b. El Hijyeni
 - c. Sosyal ve Fiziksel Mesafe

BÖLÜM 4: SALGIN YÖNETİMİ

1. Pandemi Süreci Stratejisi
2. Pandemi Sırasında ve Sonrasında Salgın Yönetimi
 - a. Hastalığın Yayılım Hızını İzleme
 - b. Enfeksiyon Kontrol Önlemleri
 - Sosyal ve Ortak Kullanım Alanlarında Alınması Gereken Tedbirler

BÖLÜM 5: VAKA YÖNETİMİ, PSİKOLOJİK DESTEK ve EĞİTİM

1. Temash ve Vaka Yönetimi
2. Psikolojik Destek

BÖLÜM 6: EĞİTİM, ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME

SONUÇ

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

1. AMAÇ

Üniversitemizin salgın sürecinde eğitim ve öğretim faaliyetleri ile araştırmalarına ve topluma hizmet faaliyetlerine devam edebilmesi için, güvenli kampüs ortamını sağlamak önemlidir.

Bu kılavuz pandemi sürecinde bir başvuru kaynağı olmak üzere hazırlanmıştır.

2. KAPSAM

Bu plan üniversitemizde Covid-19 ile ilgili alınacak önlem ve tedbirleri kapsar. Klavuzda üniversitede salgının yayılmasının önlenmesi amacıyla aşağıdaki konu başlıkları irdelenmiştir;

- SARS-CoV-2 virüsü ve Covid-19 hakkında genel bilgiler,
- Hastalığa karşı genel önlemler, korunma yolları,
- Enfeksiyon kontrol önlemleri,
- Sosyal alanlar ve ortak kullanılan alanlarda alınacak önlemler,
- Hijyen ve temizlik uygulamaları,
- Temaslı, vaka yönetimi,
- Sürekli eğitim ve psikolojik destek,
- Eğitim ve öğretim süreçlerinde, salgının bölgesel ve yerel seyrine göre yapılabilecek değişiklikler

3. TANIMLAR VE KISALTMALAR

COVID 19: SARS CoV-2'ye bağlı olarak gelişen yeni koronavirüs hastalığına verilen isim (CO: Corona, VI: Virus, D: Disease, 19: 2019)

SARS CoV-2: Covid-19 hastalığının etkeni olan Koronavirüs.

Pandemi: Bulaşıcı bir hastalığın, endemik olarak bulunduğu ya da epidemi yaptığı bölgeden taşarak beklenmeyen boyutlarda ülkeler arası neden olduğu küresel salgın.

El Hijyeni: Ellerin su ve sabunla yıkanması ya da el antiseptikleri ile ovalanmasıdır.

Dezenfeksiyon: Cansız objelere kimyasal maddeler kullanılarak bilinen tüm patojen mikroorganizmaların ortadan kaldırılması işlemidir.

Dezenfektan: Dezenfeksiyon işleminde kullanılan kimyasal maddeler.

Dekontaminasyon: Bir cisimi kontamine eden enfeksiyon etkeni mikroorganizmalardan arındırılması ve temas eden kişilerde enfeksiyon oluşturma riskinin azaltılması işlemidir.

Temizlik: Kir ve organik maddelerin su ve deterjan kullanarak mekanik olarak uzaklaştırılması işlemidir.

İKİNCİ BÖLÜM: GENEL BİLGİLER

1. SARS-CoV-2 ve COVID-19

Koronavirüsler (CoV), soğuk algınlığı gibi toplumda yaygın görülen, kendi kendini sınırlayan hafif enfeksiyon tablolarından, Orta Doğu Solunum Sendromu (Middle East Respiratory Syndrome, MERS) ve Ağır Akut Solunum Sendromu (Severe Acute Respiratory Syndrome, SARS) gibi daha ciddi enfeksiyon tablolarına neden olabilen büyük bir virüs ailesidir.

Koronavirüslerin insanlarda bulunan, insandan insana kolaylıkla bulaşabilen çeşitli alt tipleri (HCoV-229E, HCoV-OC43, HCoV-NL63 ve HKU1-CoV) bulunmaktadır ki, bu alt türler çoğunlukla soğuk algınlığına sebep olan virüslerdir. Bununla birlikte hayvanlarda da birçok koronavirüs alt türü mevcuttur ve bu virüslerin hayvanlardan insanlara geçerek insanlarda ağır hastalık tablolarına neden olabildiği bilinmektedir.

31 Aralık 2019'da Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Çin Ülke Ofisi, Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan şehrinde etiyolojisi bilinmeyen pnömoni vakalarını bildirmiştir. 7 Ocak 2020'de etken daha önce insanlarda tespit edilmemiş yeni bir koronavirüs (2019-nCoV) olarak tanımlanmıştır. Daha sonra 2019-nCoV hastalığının adı Covid-19 olarak kabul edilmiş, virüs SARS CoV'e yakın benzerliğinden dolayı SARS-CoV-2 olarak isimlendirilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü, Covid-19 salgınına 30 Ocak'ta "uluslararası boyutta halk sağlığı acil durumu" olarak sınıflandırmış, ilk salgının başladığı Çin dışında 113 ülkede Covid-19 vakalarının görülmesi, virüsün yayılımı ve şiddeti nedeniyle 11 Mart'ta "küresel salgın (pandemi)" olarak tanımlamıştır.

En çok karşılaşılan belirtiler salgında piklere neden olan mutant virüse göre değişmekle beraber halsizlik, ateş, baş ağrısı, öksürük ve nefes darlığı olarak sıralanabilir. Belirtisiz olgular olabileceği bildirilmekle birlikte (bunların oranı bilinmemektedir), şiddetli olgularda zatürre, ağır solunum yetmezliği, böbrek yetmezliği ve ölüm gelişebilmektedir.

SARS-CoV-2'nin rezervuarı hala araştırılmakta, zoonotik bir kaynağı olduğu düşünülmektedir. Henüz netlik kazanmamakla birlikte eldeki veriler, Huanan Deniz Ürünleri Toptan Satış Pazarında satılan vahşi hayvanları işaret etmektedir.

İnsandan insana bulaş özelliği kazanması nedeniyle Covid-19'da kaynak semptomatik/aseptomatik Covid-19 pozitif kişilerdir. Hastalık esas olarak damlacık yoluyla bulaşmaktadır. Ayrıca hasta bireylerin öksürme, hapşırma yoluyla ortaya saçtıkları damlacıklara diğer kişilerin elleri ile temas etmesi sonrasında ellerini ağız, burun veya göz mukozasına götürmesi ile bulaşmaktadır.

Bulaştırıcılık süresi kesin olarak bilinmemektedir. Semptomatik dönemden 1-2 gün önce başlayıp semptomların kaybolmasıyla sona erdiği düşünülmektedir. İnkubasyon süresi ortalama 5.84 gün olmakla beraber, 2-14 gün arasında değişmektedir. Hafif vakalarda viral temizlenme genellikle ilk 10 gün içerisinde gerçekleşirken, daha ağır vakalarda uzamakta; nazofarengeal sürüntü ve dışkı örneklerinde (genellikle daha uzun süreler) bir aydan uzun süre tespit edilebilmektedir.

Yaşlılarda viral yük daha fazladır. Viral yük hastalık şiddeti ve prognozu açısından önemli bir belirteçtir. Viral yükün ağır olgularda hafif olgulardan 60 kat fazla olduğu gösterilmiştir.

Koronavirüsler genel olarak dış ortama çok dayanıklı olmayan virüslerdir. Ortamın nem ve sıcaklığı, dışarı atıldığı organik maddenin miktarı, kontamine ettiği yüzeyin dokusu gibi faktörlere göre değişmekle beraber genel olarak cansız yüzeylerde birkaç saat içerisinde aktivitesini kaybettiği kabul edilmektedir. Cansız yüzeylerdeki aktivite süresi yorumlanırken, bulaşta sadece virüsün aktivitesinin devam etmesi değil, temasın süresinin de önemli olduğu unutulmamalıdır.

2. HASTALIĞA DUYARLI KİŞİLER

Covid-19'da toplumun tümü duyarlıdır. Sağlık çalışanları etkenle karşılaşma yönünden en riskli meslek grubudur. Erkekler, 50 yaşın üstünde olan kişiler, komorbiditesi (Hipertansiyon, Kalp Hastalığı, Diyabet, Malignite, KOAH, Böbrek Hastalığı vb.) olan kişiler, mevsimlik tarım işçileri ile bakım ve rehabilitasyon merkezleri, okullar, kırsal alanlar, ceza ve tevkif evleri ve göçmen kamplarında yaşayanlar hassas gruplardır.

Hastalığın Bulaştırma Katsayısı (Basic reproduction number: R0): Tümü duyarlı olan bir toplulukta enfekte bir bireyin, etkeni aldıktan sonra, bulaştırıcı olduğu dönem boyunca kaç farklı bireye enfeksiyon bulaştıracığıdır. Türkiye için yapılan hesaplamalarda R0 değeri salgının 10. Gününde 9.6 iken, 45. günde 1.30'dur.

3. TANI

Yeni Koronavirüs tanısı için gerçek-zamanlı reverse transkripsiyon polimeraz zincir reaksiyonu (rRT-PCR) gibi bir NAAT testi kullanılır. Bu tanı testi, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Ulusal Viroloji Referans Laboratuvarı'nda ve ilçelerinde SANKO Üniversitesi Sani Konukoğlu Uygulama ve Araştırma Hastanesi Merkez Laboratuvarı Mikrobiyoloji Birimi'nin de bulunduğu Sağlık Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş laboratuvarlarda yapılmaktadır.

BÖLÜM 3: KORUNMA YOLLARI

1. GENEL ÖNLEMLER

Akut solunum yolu enfeksiyonlarının genel bulaşma riskini azaltmak için önerilen temel ilkeler Covid-19 Hastalığı için de geçerlidir. Bunlardan en önemlileri maske/yüz koruyucu takmak, el hijyeni ve sosyal/fiziksel mesafe kurallarına uymaktır. Ayrıca ortak kullanılan mekânlarda bulaş riskini en aza indirmek için mümkün olduğunca klima veya vantilatör kullanmamak ve ortamları sıkça havalandırmak da alınacak önemli tedbirlerdendir.

MASKE ve/veya YÜZ KORUYUCU TAKMA

Maske;

- ✓ Birden çok kat (önerilen en az 3 kat) malzeme ile yapılmalı
- ✓ Yüzün yanlarına ve burnun üzerine tam oturmalı
- ✓ Ağız ve burnu örtmeli, rahat olmalı
- ✓ Bağlar veya kulak halkaları ile sabitlenmeli
- ✓ Kısıtlama olmaksızın nefes almanıza izin vermeli
- ✓ Makinede yıkanmaya ve kurutmaya dayanabilmeli
- ✓ Deforme olmamalı veya şekil değiştirmemeli ve
- ✓ Tek kullanımlık maskeler her kullanımdan sonra mutlaka atılmalıdır.

Bir bölgede ne kadar çok insan maske takarsa, o kadar az potansiyel virüs damlacığı yayılır ve dolayısıyla birinin virüse maruz kalma riski o kadar az olur. Maske varsa burna ve ağza dokunmak da daha zordur, böylece virüsün bu yollar ile de vücuda girmesi engellenmiş olur. Koronavirüs bulaşan herkes hastalık belirtisi göstermez. İnsanlar herhangi bir belirti göstermeden de enfekte olabilir. Bu kişiler “Asemptomatik Taşıyıcı” olarak adlandırılır. Asemptomatik taşıyıcılar da öksürdüklerinde, hapşırdıklarında veya konuştuklarında virüsü başkalarına aktarabilirler. Bu kişilerin virüsün yayılmasında önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, kimin virüs taşıdığını bilmediğimiz için, hepimizin maske takması en iyi seçenektir.

EL HİJYENİ

- El hijyenine dikkat edilmeli, eller en az 20 saniye boyunca sabun ve suyla yıkanmalı, sabun ve suyun olmadığı durumlarda alkol bazlı el antiseptiği kullanılmalıdır. Antiseptik veya antibakteriyel içeren sabun kullanmaya gerek yoktur, normal sabun yeterlidir.

- Eller yıkanmadan ağız, burun ve gözlerle temas edilmemelidir.
- Özellikle hasta insanlarla veya çevreleriyle doğrudan temas ettikten sonra eller sık sık temizlenmelidir

SOSYAL VE FİZİKSEL MESAFE

Koronavirüs, esas olarak uzun süre birbirleriyle yakın temas halinde olan kişiler arasında yayılır. İnsanlar kendilerini hasta hissetmeye başlamadan önce de virüsü yayabildikleri için, mümkün olduğunca başkalarından uzak durmak önemlidir. Bu da sosyal ve fiziksel mesafeyi korumak ile mümkündür.

Sosyal mesafe, büyük toplantılardan, kalabalık organizasyonlardan kaçınmak demektir.

Fiziksel mesafe ise, mümkün olduğunca diğer bireylerle aramızda en az 1,5-2 metre mesafe olması anlamına gelir. Hem sosyal hem de fiziksel mesafe önemli önlemlerdir.

Sosyal ve fiziksel mesafe ile ilgili tedbirler şu şekilde sıralanabilir:

- Mümkünse seyahat edilmemeli, eğer seyahate çıkıldı ise sonrasında 14 gün içinde herhangi bir solunum yolu semptomu olursa maske takılarak en yakın sağlık kuruluşuna başvurulmalı, doktora seyahat öyküsü hakkında bilgi verilmelidir.
- Mümkünse kalabalık yerlere girilmemeli, eğer girmek zorunda kalınıyorsa ağız ve burun kapatılmalı, tıbbi maske kullanılmalıdır.
- Hasta olduğu düşünülen insanlarla temastan kaçınılmalıdır (mümkün ise en az 1,5 m uzakta bulunulmalı).
- Çiftlikler, canlı hayvan pazarları ve hayvanların kesilebileceği alanlar gibi genel enfeksiyonlar açısından yüksek riskli alanlardan kaçınılmalıdır.
- Hastaların yoğun olarak bulunması nedeniyle mümkün ise sağlık merkezlerine gidilmemeli, sağlık kuruluşuna gidilmesi gereken durumlarda diğer hastalarla temas en aza indirilmelidir.
- Öksürme veya hapşırma sırasında burun ve ağız tek kullanımlık kağıt mendil ile örtülmeli, kağıt mendilin bulunmadığı durumlarda ise dirsek içi kullanılmalı,
- Çiğ veya az pişmiş hayvan ürünleri yemekten kaçınılmalıdır. İyi pişmiş yiyecekler tercih edilmelidir.

BÖLÜM 4: SALGIN YÖNETİMİ

1. PANDEMİ SÜRECİ STRATEJİSİ

Üniversitemiz yönetimi merkezi ve bölgesel otoriteler ile yakın iletişim ve iş birliği içerisinde bulunarak, Covid-19 salgınının kontrolünde riskleri sadece eğitim yönünden değil, diğer faaliyet gösterilen alanlara göre de belirlemiş ve gereken tedbirleri alınmıştır. Üniversitemizde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 13.03.2020 tarih ve 73112577-000-E.21113 sayılı duyurusu gereğince kurulan, Prof. Dr. M. Metin BAYRAM (Rektör Yrd), Prof. Dr. Salih Murat AKKIN (Tıp Fakültesi Dekanı), Prof. Dr. Türkan PASİNLİOĞLU (Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı), Ayşen BAYRAM (Tıp Fakültesi Dekan Yrd), Dr. Yusuf Ziya YILDIRIM (Fakülte Sekreteri), Dr. Sermet KİLEÇİ (SANKO Üniversitesi Sani Konukoğlu Uygulama ve Araştırma Hastanesi Genel Müdürü)'den oluşan, **SANKO Üniversitesi Covid-19 Komisyonu (SANKO COV-KOM)** ile sahada süreç yönetilmiştir. Üniversitede alınacak önlemler de SANKO COV-KOM tarafından belirlenerek, **“SANKO Üniversitesi Covid-19 Acil Durum Eylem Planı”** oluşturulmuştur.

Bu plan, ülkemizi ve dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını ile mücadelede kuruma rehberlik etmek üzere hazırlanmıştır.

Akademik personel, idari personel, öğrenciler, ziyaretçiler, alt yükleniciler ve diğer kişiler SANKO COV-KOM tarafından belirlenen ve üniversite yönetimi tarafından onaylanan kurallara uymak, kontrol önlemlerini tam ve doğru bir şekilde uygulamakla yükümlüdür.

2. PANDEMİ SIRASINDA VE SONRASINDA SALGIN YÖNETİMİ

a. HASTALIĞIN YAYILIM HIZINI İZLEME

Sağlık Bakanlığının web sayfası ve hayat eve sığar uygulaması aracılığıyla takip edilmektedir.

b. ENFEKSİYON KONTROL ÖNLEMLERİ

Standart enfeksiyon kontrol önlemlerinin yanı sıra, Covid-19 damlacık ve temas yoluyla bulaşan bir hastalık olduğundan kampüs içinde bu tür enfeksiyonların riskini azaltmak için ortak kullanılan alanlarda da enfeksiyon kontrol önlemlerinin alınması önemlidir.

Kişilerin virüs ile karşılaşma riski en aza indirmek için özellikle sosyal ve ortak kullanım alanlarında alınması gereken tedbirler vardır:

SOSYAL VE ORTAK KULLANIM ALANLARINDA ALINMASI GEREKEN TEDBİRLER

- Hijyen paspası uygulaması binanın tüm girişlerinde olacak şekilde yaygınlaştırılmalıdır.
- Dezenfektan dispenserlerinin bina girişlerine, tüm katlara ve dersliklerin içerisine konularak dolum takibinin düzenli yapılması sağlanmalıdır.
- Üniversiteye gidiş ve gelişlerde toplu taşıma veya servis otobüsü kullanımında maske kullanımı ile binış ve inişlerde el hijyeni sağlanmalıdır.
- Derslik, kütüphane, laboratuvarlar, yemekhane, kafeterya gibi ortak kullanım alanları periyodik olarak temizlenmelidir.
- Kapalı alanlarda sürekli maske kullanımı sağlanmalıdır.
- Umumi tuvaletlerde sabun, tek kullanımlık kâğıt mendil aparatları ve diğer benzer cihazların eksiksiz ve düzgün çalışmasını sağlamak için rutin kontroller yapılmalı, arızalı cihazlar ivedilikle tamir edilmeli ya da değiştirilmelidir.
- Özellikle sigara içme alanları, yemekhane, kafeterya gibi fiziki mesafenin azalabileceği alanlarda zemin çizgileri ve uyarı işaretleri ile fiziki mesafenin korunması sağlanmalıdır.
- Asansörlerin kullanılmaması sağlanmalıdır. Zorunlu olduğu durumlarda ise asansör içerisinde güvenli mesafeyi korumak amacıyla, asansörleri kullanacak kişilerin durması gereken alanlar, aralarında en az 1,5 metre mesafe olacak şekilde yer işaretleriyle belirlenmelidir.
- Tüm havalandırma sistemleri %100 taze havalı (içerideki ısıtılmış havayı geri vermeyecek) şekilde çalıştırılmalıdır.
- Ortak kullanılan mekanlarda klima veya vantilatör kullanılmamalı, sık sık doğal havalandırma ile havalandırılmalıdır.
- Havalandırma ve iklimlendirme sistem ve tesisatlarının bakım, kontrol ve periyodik kontrolleri düzenli olarak yapılmalıdır.
- Ortak kullanılan mekanlarda kişi sayısı azaltılmalı; mekanların kapasitesine ve salgının bölgesel ve yerel seyrine göre gerekirse toplantılar ve sosyal aktiviteler açık havada veya online sürdürülmelidir.
- Kişilerin ve özellikle gençlerin asemptomatik olabileceği düşünülerek, sınıf ve dersliklerde kalabalık grup çalışmalarından kaçınılmalı, 4 metrekareye bir kişi düşecek şekilde sınıf ve dersliklerin kapasitesi belirlenmeli, oturma düzeninde kişiler arası en az 1 metre mesafenin korunması sağlanmalıdır.

- Birlikte yapılan aktivitelerde maske (yakın temasta ayrıca yüz siperliği) kullanılmalıdır; kişi sayısını azaltacak şekilde gruplara bölünerek çalışma saatleri düzenlenmeli ve zorunlu faaliyetler bu şekilde gerçekleştirilmelidir.
- Öğrencilere ve tüm personele birbirlerinin eşya ve giysilerini kullanmamaları; bilgisayar, laboratuvar cihazları, telefon ve masa benzeri ortak kullanımı zorunlu cihazları kullanmadan önce ve sonra dezenfekte etmeleri gerektiğini hatırlatıcı afişler hazırlanarak uygun yerlere asılmalıdır.

Kişisel Hijyen ve Kişisel Koruyucu Ekipman (KKE) Kullanımı: Kişisel koruyucu davranışların güçlendirilmesi önemlidir. Toplu koruma önlemlerinin yeterli kalmadığı durumlarda kişisel koruma önlemleri ile maruziyet riskinin azaltılması gerekir.

- Üniversiteye gidiş ve gelişlerde faydalanılan toplu taşıma veya servis araçlarında mutlaka maske takılmalı, araçlara biniş ve inişlerde el hijyeni sağlanmalıdır.
- Düzenli el hijyeni uygulanması, maske kullanımı, gerekli ise koruyucu diğer ekipman kullanımı konusunda sözlü ve basılı materyaller sağlanmalı; öğretim üyeleri ve idarecilerin öğrenciler için bu konularda örnek davranışlar sergilemesi desteklenmeli, öğrencilerin de bu konularda yapacakları sosyal projeler teşvik edilmelidir.

BİNA GİRİŞ VE ÇIKIŐI

- Öğrenci ve ziyaretçilerin günlük sağlık durumları HES kodu ile bina girişlerinde takip edilmelidir.
- Giriş esnasında her giriş yapanın (yaya veya araçlı) vücut sıcaklıkları termal kamera ya da ateş ölçer ile ölçülmelidir. Kuruluşa ilk girişte ölçülen ve doğrulan vücut sıcaklığı değer 38°C ve üzeri olan kişiler içeri alınmamalı, en az 15 dakika sonra tekrar ölçüm yapılmalı, vücut sıcaklığı değer 38°C ve üzeri olan kişiler en yakın sağlık kuruluşuna yönlendirilmeli ve kayıt altına alınmalıdır.

AKADEMİK VE İDARİ BİRİMLER İLE İLGİLİ KURALLAR

- Toplantıların online olarak yapılmalıdır; zaruri olmadıkça yüz yüze toplantı yapılmamalıdır. Yüz yüze yapılması zorunlu toplantılarda ise 2 kişi arasına en az 1,5 metre mesafe konularak odadaki kişi sayısı sınırlandırılmalıdır.
- Toplantı odasının iyi havalandırıldığından emin olmak için mümkün olduğunca pencere ve kapılar açık tutulmalı, toplantı süresi kısa tutulmalı, uzaması durumunda sık aralar verilmelidir.

- Zaruri olmadıkça veya gizlilik dereceleri olmayan bütün iş ve işlemlerin yüz yüze değil mümkün olduğunca öncelikli olarak telefon, e-posta veya mesaj yazılımları aracılığı ile yapılması sağlanmalıdır.
- Yüz yüze yapılması zorunlu olan işlemlerde ise öğrencilerin, belirlenen güvenli mesafe noktalarında durmaları, personelin çalışma araç ve ekipmanlarını kullanmamaları istenmelidir.
- Personelin birbirlerine yakın temasta bulunmaları ve ekipman, araç, gereçlerin ortak kullanımı önlenmelidir.
- Ofisler günde en az 2 defa 10 - 20 dakika doğal yolla havalandırılmalı; havalandırma tesisatının filtre temizliği, bakım ve kontrolleri düzenli olarak yapılmalıdır.

HİZMET/MAKAM ARAÇLARI

- Hizmet/makam araçlarının sürücülerinin ateşleri periyodik olarak ölçülmeli ve ateş, öksürük, nefes darlığı ve benzeri şikâyeti olanların ise iş akışına uygun olarak hastaneye sevk edilmelidir.
- Araçlarda sık temas edilen yüzeyler uygun olarak temizlenmeli ve seyahat süresince tüm yolcuların maske kullanması sağlanmalıdır.
- Klimanın iç hava sirkülasyon düğmesi kapalı olacaktır. Araçların klima hava filtre bakımı düzenli olarak yapıldığı kontrol edilmelidir.

ÜNİVERSİTE TEMİZLİĞİ

- Covid-19 şüphelisi veya tanısı koyulmuş kişilerin kuruluştan ayrıldıktan sonra kullandığı oda 24 saat havalandırılarak boş bırakılacaktır. Ofiste bulunan tüm malzemelerin temizliği ve dezenfeksiyonu uygun kişisel koruyucu donanım kullanılarak yapılmalıdır.
- Tüm ofisler temizlenmeden önce kapısı kapalı durumda doğal yollarla havalandırılmalıdır.
- Sık kullanılan parçalar, kapı ve kolları, dolap, masa, elektrik düğmeleri sık sık dezenfekte edilmelidir.
- Temizlik personelinin uygun kişisel koruyucu donanım kullanımı kontrol edilmelidir.
- "DHM.FRM.002-GENEL TEMİZLİK FORMU" her tuvalete asılarak, her temizlikten sonra temizlik personeli tarafından doldurulup, bina sorumluları tarafından kontrol edilmelidir.

- Genel temizlik için günlük hazırlanan 1/100 oranında sulandırılmış çamaşır suyu, kirli yüzeylerde su ve deterjan ile temizlik sonrası 1/100 oranında çamaşır suyu, vücut sıvıları ile kontamine yüzeylerde ise su ve deterjan ile temizlik sonrası 1/10 oranında çamaşır suyu kullanılmalıdır.

SOSYAL ALANLAR

Yemekhane ve Kafeterya

- Yemekhaneye alınabilecek kişi sayısı, aynı anda yemek yiyebilecek kişi sayısı ve oturma düzeni fiziki mesafe kurallarına uygun olarak belirlenmelidir.
- Yemekhane sıralarında fiziki mesafenin korunması için çizgi kullanılarak, bekleyenler arasındaki mesafeler belirlenecek; gerektiğinde yemek saatleri fiziki mesafenin korunacağı şekilde düzenlenmelidir.
- Çatal, kaşık ve bıçakların servise kağıt ceppli paketler veya tek kullanımlık ürünler gibi hijyenik önlemler alınmış olarak sunulması sağlanmalıdır
- Ekmek, yoğurt, tatlı, su gibi yiyecek ve içecekler paketli olarak sunulmalıdır.

Kütüphane

- Her alanda dezenfektan bulundurulmalıdır.
- Çalışma salonlarının oturma düzeni güvenli mesafe kuralına uygun olarak ve kullanıcılar yüz yüze gelmeyecek şekilde düzenlenmeli; kapasiteler fiziki mesafe kurallarına uygun olarak yarı yarıya düşürülmelidir.

Derslikler

- Ders girişlerinde öğrencilerinin ve öğretim üyelerinin ellerini dezenfekte etmesi ve maske kullanması sağlanmalıdır.
- Öğrenciler ve öğretim elemanlarının kullanımı için sınıf girişinde ve tahta önünde olmak üzere en az iki el dezenfektan standı bulundurulmalıdır.
- Bilgisayar gibi ortak kullanılan aletler, kullanım bittikten hemen sonra zarflı virüslere etkili, materyal uyumu olan dezenfektanlar ile temizlenmeli ve temiz olarak saklanmalıdır.
- Sınıf kapasitesi belirlenirken her bir öğrenci için sağ, sol, ön ve arka mesafeler olmak üzere dört yönden mesafe bırakılacak şekilde düşünülmelidir. Her kişi için 4 m² alan olacak şekilde sınıf planlaması yapılmalıdır.
- Derslik girişinde o dersliğin maksimum öğrenci kapasitesini belirten bilgileri içeren görsel materyallere yer verilmeli, oturma düzeni ve mesafeleri de önceden ayarlanmış olmalıdır.

- Korunma ve tedbirlere yönelik afiş-poster vb. bilgilendirici materyallere uygun yerlerde yer verilmelidir.
- Sınıf kapıları ve pencereleri açık bırakılmalı ve ders aralarında sınıf havalandırılmalıdır.
- Ders sonrasında temizlik ekibi tarafından kapı kolları, sıralar, masalar uygun kimyasallarla dezenfekte edilerek en az 30 dakika havalandırılmalıdır.
- Havalandırma tesisatı olan sınıflarda %100 taze hava kullanılması veya enfeksiyon yayılma riskine karşı sadece hava emişi (egzoz) yapılması sağlanmalıdır.

Öğrenci Laboratuvarları

- Laboratuvarlarda 4 m2 alana 1 öğrenci düşecek şekilde kapasite belirlenmelidir.
- Öğrenciler ve öğretim elemanlarının kullanımı için laboratuvar giriş yerlerinde ve tahta önünde olmak üzere en az üç el dezenfektan standı bulundurulmalıdır.
- Mikroskop, bilgisayar gibi ortak kullanılan aletler, kullanım bittikten hemen sonra zarflı virüslere etkili, materyal uyumu olan dezenfektanlar ile temizlenmeli ve temiz olarak saklanmalıdır.
- Kişisel koruyucu donanımlar ortak kullanılmamalıdır. Bu sebeple öğrencilerin kendi eldiven, gözlük, önlük vb. malzemelerini yanlarında getirmesi önemlidir.
- Covid-19 ile ilgili alınacak tüm bu kurallara ek olarak laboratuvar türüne göre kişisel koruyucu donanım kullanımı, havalandırma sistemleri bakımı, atık yönetimi, kimyasalların kullanımı ve depolanması vb. iş güvenliği kurallarına da ayrıca uyulmalıdır.

İbadethane

- İbadethane içerisinde 4 metrekareye 1 kişi düşecek şekilde planlama yapılmalıdır.
- Girişlerde el antiseptiği bulundurulmalıdır.
- Namaz esnasında da maske takılmaya devam edilmesi sağlanmalıdır.
- Namaz kılarken sosyal mesafeye (en az 1 metre) uyulması ile ilgili bilgilendirme afişleri asılmalıdır.
- Ortak kullanımda olan malzemeler kaldırılmalıdır. Seccadeler ve tespihler kişiye özel olmalıdır.

c. ATIK YÖNETİMİ

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından Covid-19 atıkları ile ilgili yayımlanan genelgeye göre üniversite genelinde tüm atıkların ilgili mevzuata uygun olarak toplanıp bertaraf ettirilmesinin yanında Covid-19 atıkları için aşağıdaki önlemler ek olarak alınmalıdır:

- Personelin ve/veya öğrencilerin kullandıkları tek kullanımlık maske, eldiven vb. koruyucu ekipmanları atmaları için ayrı temassız çöp kutuları oluşturulmalıdır.
- Üniversitenin bina ve yerleşkelerinde oluşan maske, eldiven ve diğer kişisel hijyen malzeme atıklarının diğer atıklardan ayrı olarak biriktirilmesi, ağzı sıkıca kapatılan iç içe iki torbaya konulması, geçici depolama alanlarında en az 72 saat bekletildikten sonra “diğer atık” kategorisinde “evsel atık” olarak belediyeye teslim edilmesi sağlanmalıdır.
- Atık toplayıcıları, geçici atık depolama alanında çalışırken tek kullanımlık kıyafet giymeli, eldiven, maske ve gözlük kullanmalıdır.

BÖLÜM 5: VAKA YÖNETİMİ ve PSİKOLOJİK DESTEK

1. TEMASLI ve VAKA YÖNETİMİ

Covid-19 tanısı almış kişilerin esas olarak hastalık bulguları başlamadan önceki 2 günden başlayarak semptomlarının sürdüğü 10-12 gün süresince bulaştırma riski olduğu için temaslılarının ve yakın temaslılarının tespit edilmesi önemlidir.

“YAKIN TEMASLI” olarak gruplandırılan kişiler:

- Covid-19 hastasıyla aynı kapalı ortamda (hastane veya diğer kurumların bekleme salonları, otobüs, servis vb. ulaşım araçları) 1 metreden yakın ve 15 dakika veya daha uzun süre bir arda kalan kişiler,
- Kesin veya olası bir Covid-19 vakasına, damlacık enfeksiyonuna yönelik korunma önlemleri almadan, doğrudan bakım sağlayan kişiler,
- Covid-19 ile enfekte sağlık çalışanları ile birlikte çalışan veya Covid-19 ile enfekte hasta ziyaretinde bulunarak bulaşa maruz kalan kişiler,
- Covid-19 hastasıyla okul öncesi ve okul çocuklarında aynı evi paylaşanlar veya bunlara bakım verenler,
- Covid-19 hastasıyla yurttan veya otelde aynı odayı paylaşanlar,
- Covid-19 hastasının salgıları (tükürük, balgam vb.) ile korunmasız temas eden kişiler,
- Covid-19 hastasıyla aynı uçakta seyahat eden yolculardan iki ön, iki arka ve yan koltukta oturan kişiler,
- Covid-19 hastasıyla aynı evde/yurttan aynı odada yaşayanlar,
- Covid-19 hastasıyla aynı ofiste çalışanlar

Aşağıdaki kişiler ise yakın temaslı değil sadece “TEMASLI” olarak gruplandırılır:

- Covid-19 hastasıyla aynı kapalı ortamda (hastane veya diğer kurumların bekleme salonları, otobüs, servis vb. ulaşım araçları) bulunmuş ancak 1 metreden uzak mesafede veya 15 dakikadan kısa süre bulunmuş kişiler,
- Covid-19 hastasıyla 1 metreden daha yakın mesafede 15 dakikadan kısa süreyle yüz yüze kalan kişiler,
- Covid-19 hastasıyla aynı kapalı ortamda 15 dakikadan uzun süre ile maske takarak bulunmuş kişiler.

Olası/kesin vaka ile “yakın temaslı” olanlar 10-14 gün süreyle izlenmelidir. Covid-19 enfeksiyonu için doğrulama sürecindeki vakalar ile yakın temas edenlerin, temas ettikleri hastanın numune sonucu negatif ise izlemleri sonlandırılmalı, numune sonucu pozitif ise izleme 14’üncü güne kadar devam edilmelidir.

Buna göre, üniversite içerisinde pozitif vaka saptanması durumunda temaslılar ve yakın temaslılar tespit edilerek SANKO CoV-KOM tarafından temaslı/vaka takibi ve filyasyon için görevlendirilen Sani Konukoğlu Uygulama ve Araştırma Hastanesi Acil Servis Sorumlusu Dr. Öğr. Üyesi Demet ARI YILMAZ'a yönlendirilmelidir. Covid-19 pozitif/şüpheli/temaslı kişilere Dr. Öğr. Üyesi Demet ARI YILMAZ'ın kontrolünde hastanemiz Covid-19 polikliniğinde gerekli tetkikleri yapılmalı, uygun görüldüğü takdirde yatarak/ayaktan tedavileri başlanmalı ve "Çalışan Sağlığı Birimi" hemşiresi tarafından kayıt altına alınarak filyasyon ve izlem süreci başlatılmalıdır.

Yakın temaslılar ile evde veya yurttan izlenen olası ve kesin vakalar:

- İzlem süresini evde veya yurttan mümkünse tek kişilik odada geçirmelidir. Mümkün değil ise iyi havalandırılan bir odada oturmalı, diğer kişilerden en az 1 metre uzakta olmalı ve tıbbi maske takmalıdır.
- Başka kişi/kişiler ile aynı ortamı paylaştığı durumlarda tıbbi maske takmalıdır.
- İzlemi sürecince eve/yurda, ziyaretçi kabul edilmemelidir.
- Kişinin ev/yurt içindeki hareketi sınırlandırılmalı; mümkünse tuvalet, banyo gibi ortak kullanılan alanlar ayrılmalı, mümkün değilse çamaşır suyuyla dezenfekte edilmeli ve iyi havalandırılmalıdır.
- Kişisel eşyalarını başkaları ile paylaşmamalı, bardak, tabak, havlu gibi eşyalar ortak kullanmamalıdır.
- Kullandığı kıyafet ve çarşaf, nevresim gibi tekstil ürünleri normal deterjan ile üreticinin önerdiği en az 50°C'de yıkanmalıdır.
- Banyo ve tuvaletler günde en az bir kez sulandırılmış çamaşır suyuyla (1/100 oranında sulandırma) temizlenmelidir. Hastaların solunum yolu sekresyonları veya vücut çıkartıları ile kontamine olması mümkün olan tüm yüzeyler su ve deterjan ile temizlik sonrası çamaşır suyuyla (1/100 oranında sulandırma) temizlenmelidir. Yüzeylerde belirgin şekilde kirlenme olduğunda ise çamaşır suyu 1/10 oranında sulandırılarak kullanılır.

2. PSİKOLOJİK DESTEK

- SARS-CoV-2 virüsü ve Covid-19 hastalığına yönelik rehber dokümanlar, videolar hazırlanmalı, güncellenmelidir.
- Covid-19 süreci, bu sürecin sağlıklı bir şekilde atlatılmasına ilişkin alanında uzman kişilerin yazdığı bilgilendirici yazılar paylaşılmalı, gerektiğinde izolasyon sürecinin kolaylaştırılmasına yönelik psikolojik destek verilmelidir.

BÖLÜM 6: EĞİTİM, ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Yükseköğretimin örgün eğitiminde esas olan sınıf içi yüz yüze eğitimidir. Ancak hali hazırda yaşadığımız küresel salgın nedeniyle Yüksek Öğretim Kurulu tarafından eğitim ve öğretim süreçlerine yönelik olarak, salgının bölgesel ve yerel seyrine göre yapılacak olan uygulamalara yönelik hususlarda yetki üniversitelerin ilgili kurullarına bırakılmıştır. Bu bağlamda teorik ve uygulamalı eğitimler yüz yüze ya da online yapılabileceği gibi, staj ve iş yerinde mesleki uygulamalar kişisel koruyucu önlemlere uyarak yüz yüze planlanabilir.

Üniversitemizde de pandemi sürecinde Bölüm/Enstitü/Fakülte ve Yüksekokul kurulları yanı sıra Üniversite “Eğitim Koordinasyonu Komisyonu” tarafından görüşülen konular Senatoda karar altına alınmaktadır. Eğitim ve öğretim sürecinin sağlıklı yürüyebilmesi için “Uzaktan Bilişim Komisyonu” oluşturulmuş ve Covid 19 Pandemi Sürecinde “Uzaktan Eğitim Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Usul ve Esaslar” hazırlanmıştır. Covid-19 salgını nedeniyle 16 Mart 2020 tarihi itibari ile ara verilen eğitim-öğretim sürecine üniversitemizde 30 Mart 2020 tarihinde uzaktan eğitim yöntemiyle “Ortak Zorunlu Dersler” ile başlamıştır. Bu bağlamda pandemi sırasında değişebilecek koşullara göre alternatifli kararlar alınmaya çalışılmıştır. Bu sebeple;

- Uzaktan/karma öğretim süreçlerinde; uzaktan/karma eğitime uygun, aktif ve etkileşimli öğrenci katılımını sağlayan güncel, disiplinlerarası çalışmaya teşvik eden ve araştırma/öğrenme ve öğrenci odaklı öğretim yöntem ve teknikleri uygulanmalıdır.
- Fakültelerin Müfredat Komisyonlarında gözden geçirilen programlar pandemi sonrasında değişen koşullar ve kurallar nedeniyle daha sık gözden geçirilmeye başlanmalıdır.
- Uzaktan öğretimde verilecek dersler için belirli standartların oluşturulması ve öğretim elemanlarının yeterliklerinin artırılmasına yönelik tedbirler alınmalı, bu amaçla uzaktan öğretim araç ve ortam tanıtımları planlanmalı, bu süreçte mikrofon, kulaklık vb ihtiyaçları olan öğretim elemanlarına malzemeleri temin edilmelidir.
- Ölçme süreci, değerlendirme yaklaşımları, puanlama sistemi ve ölçütler hakkında öğrencilere yazılı ve/veya sözlü bildirimler derslere başlarken (dönem başında) yapılmalıdır.
- Uzaktan öğretimde kullanılacak çevrimiçi sınav sistemleri hakkında uygulayıcılar için yazılı ve görsel kılavuzlar hazırlanmalıdır.
- Sınavların Microsoft Office 365 Forms programı üzerinden yapılması, derslerin zamanında ve kayıt altına alınarak yapılması sağlanmalıdır.

- Önceden ders materyallerinin sisteme yüklenerek öğrencinin kullanımına açılması sağlanmalıdır.
- Program tasarımı ile ilgili olarak komisyon dışındaki öğretim üyeleri ve zaman zaman öğrenci temsilcileri ile bir araya gelinerek değerlendirmeler yapılmalıdır.
- Sağlık Bilimleri Fakültesi'ne bağlı bölümlerde 4 üncü sınıf öğrencilerinin eğitim programı uygulama ağırlıklı olduğundan uzaktan eğitim kapsamına alınmamalı ve daha sonra yüz yüze olacak şekilde planlanması yapılmalıdır.
- Ara sınavlar hem online sınav hem de online ödev şeklinde olmak üzere iki aşamalı ve her ikisinin de ara sınav notuna etkisi %50, %50 olacak şekilde planlanmalıdır.
- Sınav güvenliğini arttırmak için üniversitenin kendi bünyesinde oluşturulan “Öğrenci Bilgi Sistemi (OBS) – E-Sınav” oluşturularak sınavlar bu sistem üzerinden yapılmaya başlanmalıdır.
- Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde de teorik, uygulamalı dersler ve sınavlar uzaktan öğretim yoluyla ödev verilerek, online yazılı/sözlü şeklinde uygulanmalıdır.
- Öğrenciler istedikleri takdirde uzaktan eğitim sürecinde kayıt dondurabilmeli, kayıt dondurulan sürenin azami süreden sayılmamalıdır.
- Tez aşamasındaki öğrencilerin uzaktan eğitimle tez çalışmalarına devam etmelidirler.
- Lisansüstü tez savunma ve yeterlik sınavları denetlenebilir ortam ve şartlarda gerçekleştirilmeli ve dijital olarak kayıt altına alınmalıdır.
- Herhangi bir nedenle (sağlık, mücbir sebepler, online sınavlarda yaşanan teknik sorunlar, internet kesintisi vb.) sınavlara giremeyen öğrencilere mazeret sınavı hakkı verilmelidir.
- Tüm eğitim süreçleri (online/hibrid vb) öğrencilere yapılan online anketler ile değerlendirilmelidir.
- Eğitim öğretim süreçlerindeki gelişmeler WhatsApp gibi hızlı iletişim yöntemleri ile de paylaşılarak öğrenci geri bildirimlerinin alınması sağlanmalıdır.
- Pandemiye ilerleyen süreçlerde değişebilecek koşullar göz önüne alınarak teorik derslerin, pratik uygulamaların ve sınavların yüz yüze hatta hibrid olarak yapılabilmesi ile ilişkili planlamalar yapılmalıdır.
- Yüz yüze yapılacak olan derslerde öğretim eleman sayısı değerlendirilerek sınıfların gruplara bölünmesi, aynı dersin birden fazla grupta anlatılabilmesi, hibrid derslerde ise öğrenci sayısı ve fiziki alt yapıya göre sınıflara belli sayıda öğrenci kabul edilmesi ve aynı anda çevrimiçi uygulama ile de sınıfın kalanının derse katılması sağlanmalıdır.

- Motivasyonu arttırmak amacıyla ders dışı evrimii etkinlikler (kariyer danışmanlığı, evrimii konferans, evrimii psikolojik destek vb) de planlanmalıdır.

SONUÇ

Salgının önlenmesinde ana amaç bulaşmayı engellemektir. Bulaşmayı engellemek ise bir dizi enfeksiyon önleme ve kontrol işlemlerinin uygulanması ile mümkün olmaktadır.

“Covid-19 Acil Durum Eylem Planı” ile Covid-19 ile ilgili tüm resmi kurumların talimatları, genelgeler, prosedürler vb. doğrultusunda alınacak olan yeni tedbirler, bunların uygulanması sorumlular tarafından sürekli izlenmelidir.

Aksaklıklar veya yetersizlikler tespit edildiğinde yeni çözüm yolları belirlenecek olup, Covid-19’a karşı üniversitede öncelikle ve eksiksiz uygulanması gereken maddeler şunlardır:

- ✓ Üniversite giriş kapılarında ateş ölçülerek ve HES kodu okutulmuş girişler kayıt altına alınarak, kontrollü bir şekilde yapılmalıdır.
- ✓ Kapalı alanlarda sürekli maske kullanımı sağlanmalıdır. Maskesiz bina içerisine kimse alınmamalıdır.
- ✓ Tüm katlarda ve bina giriş çıkışlarında dezenfektan stantları bulunmalı ve bunların sürekli dolu olması sağlanmalıdır.
- ✓ Akademik, idari personel ve öğrenciler virüsün yayılma, bulaşma ve korunma önlemlerine karşı bilgilendirilerek, bu eğitimlerin tekrarlanması sağlanmalıdır.
- ✓ Üniversitede görevli olan temizlik personeli için pandemi süresince yapılacak temizlik işlerinde kullanılacak temizlik ürünü ve karışımlarının hazırlanması, uygulanması ve depolanması konusunda eğitimler verilmelidir.
- ✓ Özellikle sık temas edilen yüzeyler başta olmak üzere binada temizlik ve dezenfeksiyon sık aralıklarla ve uygun şekilde yapılmalıdır.
- ✓ Sınıf, laboratuvar, yemekhane, kütüphane gibi ortak kullanım alan kapasiteleri yeniden belirlenerek, fiziksel mesafe kuralına göre oturma düzenleri oluşturulmalıdır.
- ✓ Uzaktan/karma öğretim süreçlerinde; uzaktan/karma eğitime uygun, aktif ve etkileşimli öğrenci katılımını sağlayan güncel, disiplinlerarası çalışmaya teşvik eden ve araştırma/öğrenme ve öğrenci odaklı öğretim yöntem ve teknikleri uygulanmalıdır.
- ✓ Eğitim öğretim süreçlerindeki yeniliklerin, değişimlerin öğrencilere ve öğretim elemanlarına en kısa sürede mail, mesaj, internet sitesi üzerinden duyurulması sağlanmalıdır.
- ✓ Üniversite personeli, öğrencileri ve toplumun bilgi edinebilmesi, yeni gelişmelerden haberdar olabilmesi açısından <https://www.sanko.edu.tr/> adresindeki “Corona Virus” sekmesi bilimsel veriler ve gelişmeler doğrultusunda sürekli güncellenmelidir.

KAYNAKLAR

1. Yüksek Öğretim Kurulu Küresel Salgın Bağlamında Yükseköğretim Kurumlarında Sağlıklı ve Temiz Ortamların Geliştirilmesi Kılavuzu <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/2020/yuksekogretim-kurumlarinda-saglikli-ve-temiz-ortamlarin-gelistirilmesi-kilavuzu.pdf> Erişim tarihi: 01.04.2021
2. COVID-19 (SARS-CoV-2 Enfeksiyonu) Genel Bilgiler, Epidemiyoloji ve Tanı <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/39551/0/covid-19rehberigenelbilgilerepidemiolojivetanipdf.pdf> Erişim tarihi: 01.04.2021
3. <https://www.sanko.edu.tr/wp-content/uploads/2020/10/SANKO-Cov%C4%B1d-19-k%C4%B1lavuz.pdf> Erişim tarihi: 02.04.2021
4. COVID-19 Salgın Yönetimi ve Çalışma Rehberi <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/40340/0/covid-19salginyonetimivecalismarehberipdf.pdf> Erişim tarihi: 01.04.2021
5. COVID-19 Pandemisinde Sağlık Kurumlarında Çalışma Rehberi ve Enfeksiyon Kontrol Önlemleri <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/40282/0/covid19-saglikkurumlarindacalismarehberiveenfeksiyonkontrolonlemleripdf.pdf> Erişim tarihi: 01.04.2021
6. Temaslı Takibi, Salgın Yönetimi, Evde Hasta İzlemi ve Filyasyon <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/40447/0/covid-19rehberitemaslitakibievdehastazilemivefilyasyonpdf.pdf> Erişim tarihi: 01.04.2021
7. COVID-19 (SARS-CoV-2 ENFEKSİYONU) (Bilim Kurulu Çalışması) Enfeksiyon Kontrolü ve İzolasyon <https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/37699/0/covid-19rehberienfeksiyonkontroluveizolasyonpdf.pdf> Erişim tarihi: 02.04.2021
8. <https://www.sanko.edu.tr/wp-content/uploads/2020/10/SANKO-Cov%C4%B1d-19-k%C4%B1lavuz.pdf> Erişim tarihi: 02.04.2021

VİRÜSTEN KORUNMAK ELİMİZDE

ÖKSÜRME VE HAPŞIRMA
SIRASINDA AĞIZ VE BURUN
TEK KULLANIMLIK KAĞIT
MENDİLLE KAPATILMALIDIR.
MENDİL YOKSA DIRSEĞİN İÇ
KISMI KULLANILMALIDIR.

TOKALAŞMA VE
SARILMA GİBİ
YAKIN TEMASTAN
KAÇINILMALIDIR.

KALABALIK
ORTAMLARDAN
OLABİLDİĞİNCE UZAK
DURULMALIDIR.

KİRLİ ELLERLE AĞIZ,
BURUN VE GÖZLERE
DOKUNULMAMALIDIR.

ELLER EN AZ 20 SANİYE
SÜREYLE SU VE NORMAL
SABUNLA YIKANMALIDIR.

SU VE SABUN OLMADIĞI
DURUMLARDA ALKOL
İÇERİKLİ EL ANTİSEPTİĞİ
KULLANILMALIDIR.

/SaglikBakanligi

saglik.gov.tr

Detaylı bilgi için
QR Code Okutunuz

Şekil 1: Virüsten Korunma-Genel Önlemler (Kaynak: Sağlık Bakanlığı)

Şekil 2: Uygun el yıkama tekniği (Kaynak: Sağlık Bakanlığı)

KAPALI İŞYERİ/OFİSLERDE COVID-19 İÇİN ALINACAK ÖNLEMLER

1 | Kapalı işyeri/ofis olarak; fabrika, market, atölye, plaza vb. gibi kapalı çalışma alanları ifade edilmektedir.

2 | Kapalı işyeri/ofisler sık sık havalandırılmalıdır.

3 | Pencereler açılarak odanın sık havalandırılması sağlanmalıdır. Merkezi havalandırma sistemleri bulunan işyerlerinin havalandırması temiz hava sirkülasyonunu sağlayacak şekilde düzenlenmeli, havalandırma sistemlerinin bakımı ve filtre değişimleri üretici firma önerileri doğrultusunda yapılmalıdır.

4 | İşyerlerinde ultraviyole cihazları ile hava ve yüzey dezenfeksiyonu yapılması önerilmemektedir.

5 | İşyerlerinde çalışanlar arasında en az 1 metre mesafe olması sağlanmalı ve çalışanlar maske takmalıdır.

6 | Yemekhanede masalar ve sandalyeler arası mesafe en az 1 metrede olacak şekilde (tercihen 2 metre) düzenleme yapılmalıdır. Temaslı takibinin kolay yapılabilmesi için; yemek saatleri gruplara göre belirlenmeli ve mümkün ise aynı kişilerin aynı masada yemek yemeleri sağlanmalıdır. Çay içme molalarında da benzer kurallara dikkat edilmelidir.

7 | Solunum yolu enfeksiyonu belirtileri olan (ateş, öksürük, nefes darlığı) personel iyileşene kadar çalıştırılmamalı ve sağlık kuruluşuna yönlendirilmelidir.

T.C. SAĞLIK
BAKANLIĞI

saglik.gov.tr

/SaglikBakanligi

8

El hijyenine dikkat edilmelidir. Eller sık sık yıkanmalıdır. Eller en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkanmalı, sabun ve suyun olmadığı durumlarda alkol bazlı el antiseptiği ile ovalanmalıdır. Antiseptik içeren sabun kullanmaya gerek yoktur, normal sabun yeterlidir. İşyerlerinde, lavabolarda sabun ve kolay erişilebilir yerlerde alkol bazlı el antiseptiği bulundurulmalıdır.

9

Eldiven kullanımı el temizliği yerine geçmez. Yapılan iş, eldiven kullanımını gerektirmiyorsa, COVID-19'dan korunmak amacıyla eldiven kullanılmamalıdır. Eldiven kullanımı gereksiz bir güven hissi oluşturarak el yıkama sıklığını azaltabilir ve ellerle bulaş riskini arttırabilir.

10

İşyerleri temizliğinde özellikle sık dokunulan yüzeylerin (kapı kolları, telefon ahizeleri, masa yüzeyleri gibi) temizliğine dikkat edilmelidir. Su ve deterjanla temizlik sonrası dezenfeksiyon için 1/100 sulandırılmış (5 litre suya yarım küçük çay bardağı). Sodyum hipoklorit içeren çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) kullanılabilir. Klor bileşikleri yüzeylerde korozyon oluşturabilir. Dayanıklı yüzeyler için kullanılması önerilen bir dezenfektandır. Tuvalet temizliği için 1/10 sulandırılmış çamaşır suyu (Sodyum hipoklorit Cas No: 7681-52-9) kullanılmalıdır.

11

Klor bileşiklerinin uygun olmadığı bilgisayar klavyeleri, telefon ve diğer cihaz yüzeyleri % 70'lik alkolle silinerek dezenfeksiyon sağlanmalıdır.

12

Temizlik yapan personel maske ve eldiven kullanmalıdır.

13

Temizlik sonrasında maske ve eldiven çıkartılıp işyerindeki çöpe atılmalı ve el hijyeni sağlanmalıdır. Yıkanebilir bez maske kullanıldıysa yenisiyle değiştirilmelidir. Eller en az 20 saniye boyunca su ve sabunla yıkanmalı, sabun ve suyun olmadığı durumlarda alkol bazlı el antiseptiği ile ovalanmalıdır.

14

İşyerinde COVID-19 pozitif bir kişi varlığı durumunda, İl/ilçe Sağlık Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar Birimine ivedilikle bilgi verilir.

15

Maske takma kurallarına tam uyularak çalışılan bir iş yerinde, bir çalışanın COVID-19 pozitif çıkması durumunda etrafındaki kişiler yakın temaslı kategorisinde değil, temaslı kategorisinde değerlendirilir. COVID-19 pozitif kişinin takip ve tedavisi sağlık kuruluşunca yönetilir, diğer çalışanlar maskesini takarak çalışmaya devam eder. İl-ilçe Sağlık Müdürlüğü tarafından, hastalık belirtileri açısından 14 gün süreyle takip edilir.

T.C. SAĞLIK
BAKANLIĞI

saglik.gov.tr

f t i
/SaglikBakanligi

Şekil 3: Kapalı Mekanlarda/Ofislerde Alınacak Önlemler (Kaynak: Sağlık Bakanlığı)

PERSONEL SERVİSLERİ İÇİN KONTROLLÜ SOSYAL HAYAT ÇALIŞMA REHBERİ

- Hastalığı veya hastalık belirtileri (ateş, öksürük, solunum sıkıntısı) olan şoförler çalışamaz.
- Araç şoförü tıbbi maske kullanır.
- Araca maskesiz yolcu alınamaz. Maske yolculuk boyunca takılı olmak zorundadır.
- Araçların girişinde alkol bazlı el antiseptiği veya %70'lik alkol içeren kolonya bulundurulur. Yolcu araca bindiğinde el antiseptiği kullanır.
- Yolcular duraklarda ve araca iniş binişlerde sosyal mesafe kurallarına uyar.
- Yolcular araç içinde mümkün olduğu kadar birbirlerine yüzlerini dönmeyecek şekilde duruş alır.
- Yolcular araç içinde mümkün olduğu kadar yüzeylere temastan kaçınmalıdır.
- Her koltuğa numara verilir ve servisi kullanan tüm yolcular için sabit bir numara tayin edilir. Kişiler her gün gidiş ve gelişte kendileri için belirlenen koltukta seyahat eder.
- Oturma listesi araç içinde görünür şekilde asılır.
- Oturma listesi T.C Sağlık Bakanlığı'nın yayınladığı geniş rehberde açıklandığı şekilde personelin evden alınma sırasına göre cam kenarlarından başlamak üzere tayin edilir.
- Servis içinde zorunlu olmadıkça yeme-içme yapılmaz ve konuşulmaz.
- Her servis arasında sık temas edilen yüzeyler (kapı kolları, tutunma demirleri, koltuk tutacakları vb.) uygun ürünle silinerek dezenfekte edilir.
- Araçta pencereler uygun olan her fırsatta açılarak aracın iç havasının temizlenmesi sağlanır.
- Aracın genel iç temizliği ve dezenfeksiyonu günde en az iki defa olmak üzere su ve deterjan ile yapılır.
- Klima sadece dışarıdan temiz hava alma modunda çalıştırılır. Klima ve filtre bakımı düzenli olarak yapılır.
- Bu rehberdeki tüm kurallar ile dezenfeksiyon ürün ve standartları, T.C. Sağlık Bakanlığının web sitesinde yayınladığı geniş rehberde tanımlandığı şekilde uygulanır.

Bilgi için: www.saglik.gov.tr

**T.C. SAĞLIK
BAKANLIĞI**

Şekil 4: Personel Servislerinde Önlemler (Kaynak: Sağlık Bakanlığı)